

Na grobéh.

Vseh mrtvih dan!
 Bledó trepeče nad grobovi
 Tisoč svetil,
 In križe, kamne vrh gomil
 Jesenski venčajo cvetovi —
 Vseh mrtvih dan!

Gregorčič.

Glez ovenelo, mrtvo polje brijejo jesenski vetrovi. Na nebu — nizko, malone pri zemlji, — visijo sivi oblaki. Mrzlo je. — Listje dreves je že večinoma odpalo. Gole veje zró ravnoodušno v nebo, sanjajoč o zlati pomladi, in o pticah, katere so žvrgolele za poletja v vejah. A zdaj jih ni! — Le ciprese so zelene. V nizko povešenem listju se glasi tajen šepet nalik pesmi žalostinki.

Kako sem sam! Koliko različnih obrazov, kako raznovrstni ljudje šetajo krog mene, — a vendar sem tako osamel. Vsi oni tovariši in prijatelji, katere sem ljubil, vsi oni so mrtvi, — mrtvi. Mir jim, mir jim! — — —

Kako živo je danes na pokopališču, na kraju mirú in večnega pokoja! Neštevilno lučic brli na grobovih, koje so prižgale zalujoče vdove in potrte sirote, milemu pokojnemu reditelju. Prihiteli so, obiskat grobov, obiskat onih, ki spé tukaj vekovečno spanje, ki so rešeni spon, koje nas potiskajo v prah, ki so rešeni bēde in rev življenja učiteljskega. Marsikatero obličje je rosno, — porosile so je pekoče solze. Zakaj, zakaj? Oni, ki tukaj spijo, so rešeni. Rešeni so borb in pez življenja. Zakaj tedaj plakati. Solze živim, solze onim, ki trpé bēdo, ki so nesrečni v svojem stanu ter nimajo toliko, da bi preživelí sebe in svojce. Njim te solze! . . . A onim, ki spé v črni zemlji, onim — mir! —

Pred skromnim spomenikom, stoji črnoblečena gospa in plaka. Tik nje pa stoji kako šestletno dekletce ter vpraša najivno, turobno zroč v jokajočo mater: „Zakaj pa oče ne vstane, ako tukaj spi? Saj ti in jaz in Mirko vstanemo vsako jutro“.

Slušam in v duši mi zvené besede pesnikove:

„Kako zašlo si ti na grob,
 Ti malo, ti neskrbno dete?“

Tam ob zidu pa so grobovi brez križev, brez lučij. Le tu in tam plaka kaka sirota, koji stresa mraz tanko odeto telo. Mir tudi tem, mir! — —

Čez ovenélo, mrtvo polje brijejo jesenski vetrovi. Na nebu nizko, malone pri zemlji, — visijo sivi oblaki. Mrzlo je. . . Listje dreves je že večinoma odpalo. Gole veje zró ravnodušno proti nebu, sanjajoč o zlati pomladi, o pticah, katere so žvrgolele za poletja v vejah. A zdaj jih ni! — Le ciprese so zelene. V nizko povešenem listju se glasi tajen šepet nalik pesmi žalostinki. — — Vsi oni, katere sem ljubil, kateri so me ljubili, so mrtvi, . . . mrtvi!

Tudi ti, tudi ti, predragi prijatelj in tovariš, že spiš tam nekje na majhnem pokopališču borne gorske vasice.

Lani je bilo, — sredi vinotoka. Šetala sva na polju, kojemu že je vtisnila jesen svoj uničujoči pečat.

V zraku je letela jata ptic. Selile so se v južne kraje. Pokazal si proti nebu in tiho djal: „Glej, kako bistro, kako ponosno hité proti jugu. A marsikatera bode na poti omagala in prihodnjo pomlad je ne bo več nazaj. — — Tako smo tudi mi. Kako ponosno, s kakimi upi in nadami stopamo v življenje. A čestokrat, žalibog, omagamo v borbah za vsakdanji kruh — za naš grenki učiteljski kruh. Zavejejo ledeni vetrovi, nesreča, sovraštvo nam stavi na pot razne zapreke in — omagamo. S strtimi jadri prijadramo v luko miru, — v grob“. Z roko si mahnil po zraku, kakor bi hotel odgnati te neprijetne misli in zakašljajal si otlo. — —

Štirinajst dni potem pa smo te spremili v luko miru, na — pokopališče. Mir ti, mir! — —

Čuj te zvoke! Kako mi segajo v sree! . . . „Dona eis pacem aeternam, Domine“. Daj jim mir in pokoj! . . .

* * *

Mir vam vsem, ki ste se borili z menoj za iste uzore, ki ste stali z menoj v istih vrstah ter ste pali pred — menoj. . . Ko besni vihar, pade ta ali oni dob, nemara vsi, — nemara ostane ta ali oni. A ta je osamel. Povesi svoje listje. Osrčeje mu začne razjedati uničujoči črv, dokler tudi njega ne podere. Dà, dà, kmalu pridem za vami, kmalu podere tudi mene vihar, — kmalu, kmalu!

* * *

Iz daljave, iz visokih lin mestnega zvonika mi udarja na uho zvonjenje. Kako turobno zvené glasovi zvonóv v mrzlem, z meglo napolnjenem zraku. In jesenski piš raznaša te glasove daleč, daleč ter priča o njih, koji spé nevzdramno, večno spanje. . . A tam v daljni

gorski (vasici, v nizki s slamo kriti kočici kleči pred staro podobo Matere božje sključena učiteljska vdova, prebira mej prsti debel molek ter žalostno šepeta: „Mir mojemu ljubemu možu, mir vsem učiteljem, ki so šli letos v deželo miru. . .“

Čez ovenélo, mrtvo polje brijejo jesenski vetrovi. Na nebu, — nizko, malone pri zemlji, — visijo sivi oblaki. Mrzlo je. . . Listje dreves je že večinoma odpalo. Gole veje zró ravnodušno v nebo, sanjajoč o zlati pomladi, o rojih ptic, katere so žvrgolele za poletja v vejah. A zdaj jih ni! — Le ciprese so zelene. V njih nizko povešenem listju se glasi tajen šepet nalik pesmi žalostinki. . .

Na grobovih trepečejo luči. . . Iz daljave pa done zvonovi — — Vsi oni, katere sem ljubil, kateri so me umeli, vsi oni so mrtvi, — mrtvi. . . Mir vam vsem, mir vsem!

Tudi jaz pridem za vami, že skoraj, . . . že skoraj. . . .

Nad grobovi šumé ciprese svojo pesem žalostinko.

Oh, kaj smo mi? Umbra sumus et pulvis. Prah smo in pepel, in sence, ki begamo nekoliko časa po dolini solz, da potem izginemo brez sledu, brez sledu! — — —

Književnost.

„Glasbena Matica“ je razposlala ravnokar svoje za leto 1895. izdane muzikalije in sicer: Scherzo, Intermezzo in Valček za klavir zložil K. Hofmeister ter pet zborov namreč „Občutki“, moški zbor s samospévom za bariton, zložil Jakob Aljaž; „Pomlad in jesen“, moški četverospév, zložil in „Iliriji“ posvetil St. Pirnat; „Kitica“, mešan četverospév, zložil Ant. Foerster; „Žalost“, osmeroglasen mešan zbor, zložil Stanko Pirnat. Gosp. župnika Aljaža, znanega podpornika „Glasbene Matice“ in unetega prijatelja glasbe, so gore, mej katerimi živi, navdušile, da jih opeva v prav lepem na doslej navadni način zloženem zboru z baritonovim solom. Gospod Pirnat se je s svojim zborom „Žalost“ že v nekem koncertu „Glasbene Matice“ občinstvu predstavil. Za tekst si je izbral ljubeznjivo in po svoji preprostosti jako poetično narodno pesem. In posrečilo se mu je jako dobro, zadeti tudi v glasbi isti preprosti, ljubeznjivi ton. Prvi, v premenjeni obliki se ponavljajoči zborov del je pristna ljudska poezija. Srednji del, najprej ženski zbor, potem osmoglasen z zategnjenim kakor iz daljine prihajajočim zvonovim tonom nad temo, zanima sosebno radi modulacije (maggiore in minore, potem tonovi načini v terciah), radi lepe polne harmonije in jako lepega zvoka. Po zlogu se ta del ne zлага povsem z začetkom. Besedila pač ni smeti popolnoma žrtvovati lepoti zvoka in glasbe; radi glasbe tudi ne kaže kaj tako neznatnega, kakor tu „Oj lesketala oca sta itd.“ tolikrat ponoviti. To isto moti tudi na nekem mestu popolni utis jako lepega,